

DE KIEZING

WETGEVENDE KIEZING VAN 14 OCTOBER

Socialistische Kandidaten

Anseele, beheerder van *Vooruit*.
Baudewyn, katoenbewerker.
De Bruyne, advocaat.
Foucaert, handelaar (gewezen wever).
Hardyns, opsteller van *Vooruit* (gewezen vlasbewerker).
Maenhout, hofbouwkundige.
Stautemas, opsteller van *Vooruit* (gewezen briefdrager).
Van Beveren, huisschilder.
Waeri, metaalbewerker.

Een plechtige dag

Aan de nieuwe kiezers. — Werklieden herinnert U!

Duizenden van U zullen den 14^{en} October voor de eerste maal ter stembus worden geroepen.

Werklieden, dit oogenblik in uw leven is plechtig.

Tot heden toe was de wetgeving in handen van 130 duizend menschen, op eene bevolking van 6 miljoen zielen, waaronder 1,600,000 volwassen mannen.

Degenen, die door hun fortuin reeds beschikten over de opbrengst van uwen arbeid, hadden dan ook de wetgeving in handen om die uitbuiting te behouden en te verdubbelen.

Drukte het kapitalisme al te hard op U, werden de reglementen te zwaar, de boeten te groot, de loonen te klein en deden de werklieden verzet, dan voegde de kapitalist, bij de natuurlijke macht van zijn geld, deze van leger, gendarmerie, politie en gerecht, om U te vervolgen, in U te kappen en te kerven, te veroordeelen en gevangen te zetten.

Zij maakten de wetten, zij benoemden de rechters en officieren, zij troetelden de gendarmerie en gaven een vrijbrief aan al wie tegen 't volk was.

En daalde uw loon tot het laagste peil, dit belette toch niet, dat men alle andere lasten ook op uwe schouders drukken deed.

De etelijke waren, het bier, de suiker, de azijn, tabak en sterke dranken zijn meer belast dan den grond die miljoenen rente opbrengt en de mijnen waar zoovele schatten zijn uit opgedolven.

Natuurlijk werden al die lasten uit den zak van den werkman en den kleinen burger geklopt, nogmaals aangewend aan nuttelooze en schadelijke dingen.

Daarmede betaalde men koning, ministers, officieren, ambassadeurs.

Bisschoppen en andere beampten kregen buitensporige jaarwedden van duizende en duizende franken.

Het huishouden van 't gouvernement kostte 87 miljoen in 1835, 't kost tegenwoordig 400 miljoen, zijnde 313 miljoen die men meer klopt uit den zak der armen.

Wat genieten zij er van?

Niets! niets! niets!

Niet alleen betaalde men een geheel leger nuttelooze en schadelijke beampten, maar men bouwde forten die 100 miljoen kosten, paleizen van justicie aan 80 miljoen, men vernieuwde koninklijke kasteelen voor 5 miljoen, men maakte koninklijkspoorwegrijtuigen die honderd duizenden kosten, en men gaf 25 miljoen aan den Congo.

En voor de werklieden niets, hoegenaamd niets.

Met moeite een beetje meer onderwijs, maar geen pensioenfonds voor oude werklieden, geene verzekering tegen ongelukken, geene vaste hulp voor weduwen en wezen, geene hulp van den Staat in geval van werkeloosheid.

Al die miljoenen meer inkomsten van den Staat zijn verdwenen in den muil van koninkdom, militarisme, kerk, aan 't scheppen van plaatsen voor de zonen der rijken.

*

Die toestand duurt nu sedert het jaar '30. Hij moet eindigen.

Dank aan de rustelooze werkzaamheid der socialisten hebben wij een deel recht veroverd.

Al wie 25 jaar is heeft nu in algemeenen regel eene stem.

De rijken en begoede burgers hebben er over 't algemeen 2 en 3.

Wij zijn dus nogmaals in minderheid gehouden, maar wij bezitten iets.

Dat iets hebt gij aan de socialisten te danken.

Zij hebben gemanifesteerd, geschreven, gesproken voor het algemeen stemrecht.

Zij hebben er nachten en dagen voor geofferd, er het gevang voor getrotseerd.

Zij hebben den arbeid gestaakt met honderd duizenden om hun menschenrecht te doen erkennen.

't Zijn hunne dooden die voor het algemeen stemrecht gevallen zijn, te Roux, te Bergen, te Antwerpen.

Alleen een klein deel der burgerij, de vooruitstrevers, stonden ons in den strijd bij. In blok waren de rijken tegen ons.

Herinnert U, werklieden, wanneer gij ter stembus gaat, wie voor uw recht heeft gestreden.

Herinnert U wie er voor geleden en gestreden heeft.

En vraagt U af of diegenen die uw recht bestreden en betwist hebben, waardig zijn uwe stem te bekomen die zij nu lafhartig komen afbedelen.

Uw antwoord kan niet twijfelachtig zijn.

Gij zijt kiezer dank aan de socialisten.

Gij zult voor de SOCIALISTEN STEMMEN.

Hebben de Werklieden

EEN FAMILIELEVEN?

Eene der beschuldigingen die men de socialistenaar het hoofd werpt, is: dat zij het familieleven willen vernietigen. Hebben de werklieden dan nog een familieleven te laten vernietigen?

Neen. De fabrieken die in de steden, zelfs in de dorpen het huiswerk doodden, hebben buiten de rijkdommen, die zij schonken aan de fabrikanten en armoede, welke zij aan de fabriekwerkers overlieten op den huislijken toestand des volks een zeer nadeeligen invloed verwekt.

Die fabrieken hebben het heilighdom van den huislijken haard geschonden en de maatschappelijke en familiebanden vaneen gereten. Zij hebben de vrouw van haren man, de kinderen van hunne ouders verwijderd. In het bijzonder werken zij nadeelig op de vrouw.

De fabriek rukkt haar uit den huiskring weg. Het huisgezin is geen huisgezin meer. De kinderen groeien ruw en verwaarloosd op. De schoonste hoedanigheden der vrouw worden verstompt. Zij is niet meer de vriendin en levensge-

zellin van den man, maar zij is met hem arbeider en slaaf.

De arme moeder, de steun, de schutsengel der kinders, kan geene moeder zijn in den schoonsten zin van het woord.

Zoolang het maar zijn kan, werkt zij mede op het fabriek, werkhuis of in hare woning en heel dikwijls moet zij zich haasten haar kind eene borst te geven.

Wordt de familie groot, o, dan dreigt de ellende, dan nemen de treurige zorgen om het arm huisgezin niet in de schulden te laten verzinken, al haren tijd, al haar denkvermogen in en haar blijft niets, neen niets over om in 't hart der geliefde kleinen dien schat van moederlijke gevoelens te storten, die zoo weldoend werken.

De vader, die gaat 's morgens weg en ziet in vele gevallen maar 's avonds zijne kinderen weer — als zij slapen of als hij zelf afgemat, geen of weinig lust tot spelen heeft.

Het schoon gevoel, vader te zijn, heeft geen genot voor hem en zoo missen de volkskinderen in de meeste gevallen de liefkozingen der moeder en de krachtige steun des vaders.

Hoe kan het anders of het karakter der ouders — en der kinderen moet lijden door al deze omstandigheden, die zoo doodend werken op het hart.

Hoe kan het anders of de twist, die in de werkersfamiliën zoo dikwijls en bijna uitsluitelijk door de armoede ontstaat, moet de eerbied der kinderen voor hunne ouders verminderen en het familieleven dier kinderen — eens groot geworden — ook ongelukkig en rampzalig maken.

Ruwheid en zorgeloosheid bij de moeder, dronkenschap bij den vader, slechte opvoeding bij 't kind, ziedaar eenige der gevolgen die het zoogezegd familieleven der werklieden na zich sleept.

Ja, dit familieleven, hetwelk er eigenlijk geen is, maar een hondenleven mag worden genoemd, willen wij vernietigen.

Wij willen niet dat de werkman voor al zijn zorgen nog niet genoeg kan verdienen om zijne vrouw thuis en zijn kinderen op school te laten.

Wij willen niet dat nog langer vele werklieden door de ellende in de familie, den huislijken haard ontvluchten, en zoo vaak hunne weinige rusturen slijten in dronkenschap.

Wij willen niet dat de kinderen des volks — die geene schuld hebben aan hunne geboorte — van

jongs af moeten slaven om het kroetje voor de familie te helpen verdienen.

Wij willen dat zij op kosten van den Staat worden gevoed, gekleed en onderwezen, opdat al hunne eigenschappen — zoo die van het lichaam, van het karakter als van den geest — ten volle ontwikkelen en zij in de wereld treden, wel onderricht, vol kennissen, iever en moed, het lichaam sterk en gezond, de ziel opgeruimd en gelukkig, om aan de maatschappij al te kunnen schenken wat zij bezitten.

Wij willen aan het werkvolk een echt, een gelukkig familieleven schenken, in vervanging van het hondenleven dat de tegenwoordige wereld hen overhoudt.

Helpt ons, moeders, vaders van familie, opdat uwe kinderen het geluk smaken dat gij mistet.

Helpt ons, jongelingen, opdat gij zoo rampzalig niet blijft als gij nu zijt en niet wordt als uwe ouders eens waren.

Helpt ons allen, die eenige liefde hebben voor het recht en voor het volk, om het te verlossen van het afschuwelijk leven waarin het verkwijnt en zedelijk ten onder gaat.

Niet oorlog aan het familieleven is onze kreet, maar oorlog aan het lijden des volks en zijne afhankelijkheid!

EEN STAALKEN

VAN

KAPITALISME

De rekening die wij hier laten volgen is deze der zinkfabriek, Vieille Montagne bij Luik, voor het jaar 1891.

De winsten beliepen dan volgens het Staatsblad **6 miljoen 918,044,91**, bijna zeven miljoen. Na aftrek van 2 miljoen voor het reservefonds bleef er nog 4 miljoen 918,044,91 te verdeelen.

Op deze som gaf men fr. 433,144,35 aan de administrateurs, zegge vier honderd drij en dertig duizend honderd en vier en veertig fr. 35 centiemen, en 108,286 fr. aan de bestuurders.

Er waren negen administrateurs, zoo dat ieder van hen 43 duizend fr. trok.

Volgens de statuten worden er jaarlijks vier verplichtende bijeenkomsten gehouden, maar dit jaar waren er bij uitzondering vijf geweest, zoodat elke administrateur betaald werd aan bijna **10 duizend fr.** per zitting, wanneer men in acht neemt, dat elke zitting daarbij recht geeft op een aanwezigheidspenning van 500 fr.

In 1888 hadden deze ongelukkige kapitalisten slechts 23 duizend fr. opgetrokken en in 1889, 35 duizend fr. voor hunne vier zittingen.

En zeggen dat het deze mannen zijn, die het ergst schreeuwen, wanneer de werklieden een minimumloon eischen van 4 fr. daags.

Een der actionnarissen protesteerde in 1891, tegen deze hooge vergoedingen.

M. Braconnier, de voorzitter, antwoordde eenvoudig: dat geschiedt, volgens onze statuten.

Sedert 1837 tot 1890 krijgt de bestuursraad **8 miljoen 849 duizend fr.** te verdeelen, zoodat elke administrateur in 53 jaar 900 duizend fr. opstreek, het loon waarvoor een wever **duizend jaar** zou moeten werken, 300 dagen per jaar, terwijl die administrateurs, er 200 tot 250 zittingen voor hielden van 2 uren ieder, dus hoogstens 500 uren bezigheid of 50 werkdagen.

Natuurlijk is dat niet alles en wanneer men in 1891, 43 duizend fr. gaf aan elke administrateur bleven er nog meer dan 4 miljoen te verdeelen tusschen een handvol actionnarissen, waaronder natuurlijk diezelfde administrateurs.

Het hoofd duizelt bij het lezen van zulke cijfers, maar elken werker, die zoo veel moet doen om 't brood te winnen voor zijn familie en er nog niet altijd aan

geraakt, zal er het schandalige van inzien wanneer hij weet dat die kolossale winsten door 2000 werklieden gewonnen worden die hoogstens 2,80 tot 3 fr. daags winnen.

En wat willen wij nu socialist? Dat dergelijke takken van groot nijverheid, onteigend worden, overgaan in handen van ons allen, vertegenwoordigd door onze openbare besturen, vrij door ons gekozen, geconstroleerd en desnoods afgesteld. Dan eerst zouden die reuzen voortbrengen allen 'ten goede kome.

Openbare bespreking

**Dompers waar zit gij?
Ze zitten in hun hol!**

Het cijsregiem heeft gedaan; het is uit met de kleine kapellekens. De honderd duizende kiezers willen geen **katten in zakken koopen**.

Ze willen weten wat elke partij eischt! Ze willen weten wat er waar is in de beschuldigingen die men naar 't hoofd der tegenstrevers slingert!

De socialisten zijn bereid in alle openbare vergaderingen hun programma te komen verdedigen.

De socialisten zijn bereid te komen spreken **voor de leden alleen** der tegenstrevende partijen.

Aan onze vijanden geven wij 't zelfde recht.

Vooruit staat open voor iedereen.

Dompers wij werpen U den handschoen toe, gaat gij blijven liegen, lasteren en knoeien in 't donker?

Waarom duift gij uwe tegenstrevers in 't gezicht niet zien?

Antwoordt!

**Dompers waar zit gij?
Ze zitten in hun hol!**

Het Onderwijs te Gent

Er mag geene liberale gazette iets schrijven betreffende de werklieden of zij spreken van de groote « opofferingen » die de stad zich getroost voor het volksonderwijs en de lasten die de stad heeft door zijne fabriek, arme werkliedenbevolking!

Dit deuntje, beleedigend voor ons werkvolk, en dat den schijn doet aannemen dat het volksonderwijs eene aalmoes der burgers aan de werklieden is, moet eindigen en wij willen eens aan het werkvolk toonen wat er daar zoo al van is, want vele werklieden gelooven nog aan dit vertellingsken van al die « opofferingen » der stad. Ehwel, de stad doet geen enkele « opoffering » voor de werklieden en nog minder de gemeenteraadsleden, die als schepenen en burgemeester zich goed doen betalen, als fabrikanten hun werklieden zoo erg uitbuiten als de anderen, en als geneesheeren, advokaten, handelaars, enz. voor geen centiem minder werken dan hun confraters.

Wat nu de opofferingen van de « stad » zelve aangaat, dit is eenvoudig prietpraat. De « stad » kan geene opofferingen doen, want zij bezit niets, zij brengt niets voort en de gelden waarmede zij werkt worden haar bij middel van belastingen op den schoot gebracht.

De stad offert dus niemandal, maar wat er waar is, dit is, dat het gemeentebestuur — uit liberale burgers bestaande — de werklieden slachtoffer voor de burgers, alhoewel de werklieden de belastingen betalen en de burgers geen cent.

Ziedaar de waarheid! Duizenden, miljoenen franks worden uitgegeven voor 't verfraaien, kuischen en zuiveren der reeds prachtige

burgerswijken, terwijl de werkerskwartieren nog te veel worden verwaarloosd en de werklieden op vele plaatsen nog altijd op gezonde wijken wachten.

Wij hebben het al honderd malen gezegd, bewezen en herhalen het: de werklieden betalen de belastingen, want als de belastingen op gronden, gebouwen of koopwaren klimmen, dan slaan de eigenaars de huurwaarden hunner huizen op, verhoogen de winkeliers de prijzen hunner koopwaren, vermeederen de doctors den prijs hunner *visiten* en verlagen de fabrikanten het loon hunner slaven. En zoo eindigen alle belastingen met op den rug van den armen sukkel neer te komen.

« Het volksonderwijs te Gent is uitmuntend en kost veel geld; de stadskas is arm, omdat er te Gent zoo veel arme werklieden zijn, » zeggen de liberalen.

Maar als er vele armen te Gent zijn, dan is het de schuld niet der werklieden, die slaven voor hun brood, maar die der rijken, die stelen van 's werkers loon en fortuin vergaren op de stijgende elende.

't Volksonderwijs te Gent, maar de werklieden betalen het; daarom hebt gij, liberalen, er zoo niet op te pochen.

En niet alleenlijk betalen zij het onderwijs dat aan hun kinderen gegeven en hen als aalmoes aangerekend wordt, maar zij betalen ook nog het onderwijs dat in de zoogezegde betalende scholen wordt gegeven en zooveel per kind aan de stad kost als het onderwijs « van de armen. »

De stad betaalde in 1835 voor 't personeel der betalende scholen:

Onderstraat	fr. 25.250
Casinostraat	» 13.000
Gouvernementstraat	» 16.950
Lindelei	» 15.150
Sint-Michielsplaats	» 15.400
Kalvermarkt	» 16.700
Paallepelstraat	» 16.700

Te samen : fr. 119.150

Die scholen komen voor onderhoud van de meubelen enz., voor 15.650 frank en voor verliezen aan intresten, enz. voor 26.000 frank in het algemeen onderwijsbudget; dit is te samen : 160.800 frank.

De stad ontvangt voor schoolgeld en de scholieren 75.000 fr. per jaar, rond gerekend.

Dit maakt dat zij uitgeeft voor het burgeronderwijs 85 duizend franken per jaar.

Het algemeen budget van het onderwijs der stad belooft tot 874.000 franken.

Er blijft dus voor de « arme » dag-, bewaar- en avondschoolen omtrent 790.000 franken over.

Maar vergelijkt nu eens het getal kinderen dier 7 betalende scholen, met het heel leger kleine en groote leerlingen, die de dag-, avond- en zondaglessen volgen en men zal tot het bewijs komen, dat ondanks het jaargeld in sommige scholen geëischt de stad per burgerskind zooveel uitgeeft als per volkskind!

Waar is nu het kosteloos onderwijs voor 't volk als de kinders der burgers zooveel aan de stad kosten als de kinders des volks? Waar is het verschil? Dat de burgerskinderen beter worden behandeld,

meer worden geacht, en vreemde talen kunnen leeren, dit alles ten koste der stad.

Dat de liberalen zich dus gesloten houden met het kosteloos volksonderwijs.

Dit bestaat niet, aangezien het volk zulks betaalt en de burgers zooveel kosten aan de stad als de armen, terwijl zij er eigenlijk *niemandal* voor betalen.

De openbare rijkdom

De openbare rijkdom van gronden, huizen, werkmaterieel enz. bedroeg in 1830 in België 10 milliard of 10 duizend miljoen.

In 1894 mag dit openbaar fortuin met zekerheid geschat worden volgens een rijken geleerde de heer Strauss op **35 milliard**, zegge **35 duizend miljoen** of bijna **6000 fr.** per hoofd groot en klein, mannen en vrouwen, oud en jong, allen inbegrepen.

Wie heeft de openbare rijkdom zoo ontzagelijk doen stijgen van 10 op 35 milliard in 60 jaar tijd?

Niemand anders dan de werklieden, want de rijken eten meer op dan zij voortbrengen.

Hadden de werklieden hun rechtmatig deel in dezen klimmenden rijkdom gehad, dan zou elke werkersfamilie, vader moeder en drie kinderen over eene som van dertig duizend fr. moeten beschikken, in ander woorden, volop in welstand kunnen leven.

Willen wij die verdeling van goederen?

Neen, 1° omdat men de openbare fortuin bestaande in bosschen, andere gronden, mijnen, fabrieken, gebouwen in geen gelijke loten verdeelen kan.

2° Omdat eene nieuwe ongelijkheid al spoedig opnieuw te voorschijn zou treden.

Maar wat wij willen, is dat de openbare rijkdom in p'aats van te behoeven aan een klein gedeelte der natie, toebehoore aan geheel de natie, aan gansch het volk.

En wanneer deze bezittingen behoorrend aan allen, ten voordeele van allen zouden werken, dan zou iedereen genieten van het deel in dien rijkdom dat hem toekomt. Kunt gij daartegen zijn, werklieden?

Moet het water altijd naar de zee loopen? Moeten de rijken altijd rijker en de armen altijd armer worden?

Moeten de eenen verrotten van eten, drinken en huiere en de anderen bezwijken van uitputting en nood?

Moeten er kinderen zijn gekleed in fluweel en satijn en dutsekens zonder hemd?

Moet dit zijn, wanneer elke mensch, over 6000 fr. rijkdom in 't land kan beschikken?

Antwoordt daar eens neen op, den 14 October door voor de socialistten te stemmen.

DE

Beleedigers der Vrouwen

In de *Vrije Kiezer*, het kiesblad der dompers, staat eene walgelijke samenspraak.

Vier vrouwen zijn rond den koffij pot gezeten.

Altijd den koffiepoot! Gelijk of de vrouwen anders niet zijn dan wat dwaze koffijwifven!

Na de vrouwen voor koffiewifven te hebben uitgescholden, hilt de treffelijke katholieke schrijver ze op tegen hare mannen, want dezen worden uitgescholden voor **nachtridders, vrouwen-slaanders**, enz.

Wat verder spreken zij van *Roze de Schevevemuile*.

Hoe zedelijk moet zulke samenspraak niet werken, he, vrouwen?

Nog verder lezen wij:

« Maar de anti-socialisten zullen de roode vlegge aan zijn broek hangen en er ... aan strijken. »

Proper, he, lezers?

Voor de eerste maal gaan 60 duizend werklieden zich met de openbare zaken bezig houden en de zoo zedelijke en christelijke bladen weten hen anders niet dan dergelijke walgelijkheden te laten lezen.

Pouah!

De socialist

April 1891
gen te Nindbergen.

April 1891
in 't Walenland
10,000

De werkmans, Hooftblekerij Va

De werkstafabriek, kostfranken.

De werkstafinuesmeisjes
24 uren brack
listen 2000 fr

De werkstafGuequier, k
duizend fr

De werkstafRousseau.

De werkstafHaeghen Cruy

De werkstafDok.

De werkstafWalenland in

De werkstafWalenland in 1881
sche socialist
geheel alleen m
duizend franks

De werkstafkast.

De samenbeide burgerpe
laatste jaren al

Katholieke
niemand werd

Wie leed e
in huime schri

Gen'sche

waren de socia

En te mid

al die vervolgi

listen het Alge

hebt, trots die

komen uwe bet

Werkliede

VAN 1886 TOT 1890

De socialisten steunden

April 1886. Werkstakingen te Ninove en Geeraardsbergen.

April 1886. Werkstaking in 't Walenland. Vooruit zond 10,000 brooden.

De werkstakingen Heyman, Hooreman-Cambier, bleekerij Van de Wynkele.

De werkstaking der Grasfabriek, kostende duizende franken.

De werkstaking der continuesmeisjes van Casier. In 24 uren brachten de socialist 2000 fr. bijeen.

De werkstaking Smet-Guequier, kostende 45 duizend franks.

De werkstaking Coster-Rousseau.

De werkstaking Vander Haeghen Cruyplants.

De werkstakers van den Dok.

De werkstaking in het Walenland in 1887.

De werkstakers in 't Walenland in 1888. De gentsche socialist 2000 fr. bijeen.

De werkstaking te Que-

De katholieken gaven

Troepen en politie.

Troepen, politie en Pourbaix.

Wat scheldwoorden ten beste in hunne bladen.

De justitie, samengesteld uit papen en liberalen, gaf eenige maanden gevang aan de werkstakers.

Veel gendarmen en scheldwoorden.

Hunne verdediging van den meestergast Kobe Janssens, die eene vrouw wegzond omdat zij tien dagen na hare bevalling niet kwam werken.

Gendarmen en scholden de werkstakers uit voor rotten visch. Zij stemden einde 1886 een krediet van 270 duizend franks als versterking der gendarmerie.

Veel laster en leugens.

Idem, idem, als hierboven.

Onnoemelijke ophitsingen.

Hun Pourbaix, die meer dan ooit werkte om den opstand te doen uitbarsten. En om dit aan te vuren, droegen de papen eene wet voor in de Kamer, die het vleesch belaste. Ze werd gestemd.

Officieelen dynamiet.

Hunne gendarmen schoten de werklieden dood, die in hun huis hun sober noemaal aten.

De liberalen gaven

Hunne goedkeuring aan de papen.

Hunne beknibbeling dat er te weinig troepen waren gezonden.

Politieagenten die terzelvertijd loonbedervers aanvierven.

Politie en M. Lippens zijne bemiddeling. (De eenige goede daad van zijn bestuur)

Politie.

Veel politie en deze wief weer loonbedervers aan.

Veel politie en middelen van schrik aanjaging.

Idem, idem, als hierboven.

Eene buitengewone uitbarsting van politiebrutaliteit en in geheime zitting stemde de Gemeenteraad honderd duizend franks voor versterking der politie met mouchards en revolvers.

Hunne afkeuring aan de vleeschbelasting, maar zij keurden 't geweld goed der regering in 't Walenland.

Stilzwijgend hun goedkeuring.

Idem, idem.

De samentelling van dat alles is niet moeilijk te maken. Bestookt door de beide burgerpartijen en hunne aanhangers, de dompers, deden de socialist in de laatste jaren alles wat menscheijk was, om de armen te steunen in hunnen strijd. Katholieke werklieden, walen en vlamingen, vrouwen en kinderen, voor niemand werd uitzondering gemaakt.

Wie leed en streed, vond bij de socialist 2000 fr. bijeen.

Gentsche werklieden, dat kan niet geloofchend worden. Met woord en daad waren de socialist altijd aan de zijde der armen.

En te midden van al dien strijd, op 't gebied van werkstaking, te midden van al die vervolgingen, de onnoemelijke aanhitsingen en laster, veroverden de socialist het Algemeen Stemrecht. En nu, werkbroeders, dat gij eene stem veroverd hebt, trots die vervolgingen, trots dien laster, trots Pourbaix, gendarmen en politie. komen uwe beulen vragen: kiest voor mij!

Werklieden, gij zult hen dat den 14 October anders leeren.

Eenige herinneringen

Verklaringen gedaan in de Werkcommissie, zetelend, in 1886, te Gent, om den toestand der werklieden te onderzoeken.

Een katholieke fabrikant

De voorzitter. — Is het loon der wevers en spinners voldoende, gezien den prijs der etelijke waren?

Graaf de Hemptinne, graaf van den paus. — Het loon is over het algemeen voldoende. Het beste bewijs daarvoor is de welsteliende toestand, waarin velen van hen verkeerden. Een hunner, de genaamde X..., die schulden had, toen hij in onze fabriek kwam, bezit nu een klein spaarpotje zonder dat hij zich te kort gedaan heeft.

De voorzitter. — Zijt gij voor de deelneming in de winsten?

M. de Hemptinne, graaf van den paus. — Dat is onmogelijk, dan zouden de werklieden ook in het verlies moeten tusschen komen. (Wij zijn bereid, man! Uwe fabriek wint sedert 30 jaren onafgebroken geld. Red.)

Het stukwerk is nog 't voordeelste voor den werkmans.

De wevers zouden veel meer kunnen winnen, indien zij geen gedeelte der week werkloos bleven. In Engeland betaalt men min dan hier.

De voorzitter. — Hoe kan de werkmans zich best bevrijden tegen werkgebrek, ziekte en kwetsuren?

M. de Hemptinne, graaf van den paus. — Door te sparen.

De voorzitter. — Kunnen zij sparen?

M. de Hemptinne, graaf van den paus. — Als zij eene groote familie hebben, niet. Maar zij leven in volkomen welstand en kunnen sparen, wanneer man, vrouw en kinderen in de fabriek werken.

De voorzitter. — Zou de verantwoorde lijkheid der patroons niet beter moeten vastgesteld zijn in zake van werkongevallen?

M. de Hemptinne, graaf van den paus. — Op 100 ongevallen zijn er 90 die de schuld zijn van de werklieden, door zich te veel te haasten of door voor het uur te beginnen werken.

De voorzitter. — Maar zou de Staat geene beschermende maatregelen moeten nemen?

M. de Hemptinne, graaf van den paus. — Dat is onnoodig, dat doen al de patroons.

En ziehier nu de middelen die M. de Hemptinne opgeeft om de sociale kwestie op te lossen. Wij vertalen letterlijk:

1° De werklieden en de patroons zouden scrupuleus hunne christene plichten moeten vervullen.

2° Iedereen zou de tien geboden Gods in praktijk moeten stellen.

3° De jonge meisjes die moeder worden worden weggezonden in onze fabriek.

De voorzitter. — Zijn de vakscholen niet wenschelijk?

M. de Hemptinne, graaf van den paus. — Ik ben er tegen. De praktijk moet den werkmans vormen.

Ikbenook tegen de werksponsoragien, omdat zulks het familieleven doodt.

Ik ben tegen het half tijd stelsel voor de kinderen, men zou een dubbel aantal leerlingen moeten aanvaarden.

Ik ben tegen de wettelijke regeling van den arbeid in den tegenwoordigen toestand van zaken. Indien men in alle concurrerende landen de werkuren wilde verminderen zou ik het ook doen.

En nu

Een liberale fabrikant

Zitting van 8 Juli 1894, ten Stadhuize van Gent.

De voorzitter. — Is de fabriek gezond?

M. Morel, beheerder van La Lys. — Zoo gezond de nijverheid het toelaat. Indien er zalen zijn waar stof en damp is die de personen, die het niet gewend zijn, onaangenaam aandoen, het is niettemin waar, dat het verblijf in die zalen geen den minsten schadelijken invloed uitoefent op de gezondheid der werklieden.

M. Janssens, lid der commissie. — Zijn de ongevallen talrijk?

M. Vander Stegen, bestuurder. — Neen.

De voorzitter. — Waaraan schrijft gij ze toe?

M. Vander Stegen, bestuurder. — Over

het algemeen aan onvoorzichtigheid.

De voorzitter. — Zijt gij voor de vermindering der werkuren?

M. Morel. — Ja, op voorwaarde dat men beneden de 12 uren niet gaat.

De voorzitter. — Moeten er geene tusschenruimten van rust bepaald worden?

M. Morel. — Neen, dat ware eene overdaad van regeling.

De voorzitter. — Zou men zekere nijverheidswerken aan de vrouwen moeten verbieden of alleen aan de zwangere vrouwen?

M. Morel. — De zwangere vrouwen worden uit onze fabrieken niet gesloten.

(Wordt voortgezet.)

De Vrijheid en de Papen

De papen, de schijnheiligste volksvijanden der wereld, de ergste verdrukkers, schermen altijd met het woord:

Vrijheid!

Zij komen weer een kiesbladje De Vrije Kiezer uit te geven.

Weeral Vrij en Vrijheid!

En nochtans, rechtuit gesproken, zijn er grootere tyrannen in de wereld als de papen?

Zijn de katholieke fabrikanten niet de grootste tyrannen van allen?

M. Jozef de Hemptinne, uit de Keizer Karelstraat, heeft in eenige jaren minstens 1000 werklieden, mannen en vrouwen broodeloos gesteld!

En wat hadden die werklieden dan zoo erg misdaan?

Zij hadden vrijzinnige boeken of gazetten gelezen, zij hadden zich laten opschrijven in de vakvereniging der wevers of katoenbewerkers, zij hadden deel genomen aan de betoelingen voor het algemeen stemrecht, enz. enz.

Al dingen die de wet hen toelaat, want de grondwet verleent aan elken Belg de vrijheid van denkwijze, van vereeniging en van geweten.

Die christelijke vrijheidlievende heer Jozef de Hemptinne heeft de tyrannie zelfs nog verder gedreven.

In den laatsten tijd is het in de fabriek verslecht.

De brave millionair won niet genoeg en zond daarom zijne getouwen naar Waarschoot, waar de boeren werken voor eene test pap en wat roggen brood.

De wevers van den Rerp kloegen en met recht, over het slecht werk.

De anti socialist 2000 fr. bijeen. De anti socialist 2000 fr. bijeen. De anti socialist 2000 fr. bijeen.

De zeer christelijke heer antwoordde, dat hij met hen geene zaken had!

Eenige jaren geleden brak eene werkstaking uit bij M. Casier, den katholieken senateur.

Waarom?

Omdat een continue-meisje haren boek gekregen had, die tien dagen naar hare bevalling niet komen werken was!

Moet men geen beest in de ziel zijn om dergelijk misdrijf te begaan?

En 't is nog zooveel te erger voor den christelijken tyran, omdat de wet, die hij moet kennen, voorschrijft dat de vrouwen maar vier weken na de bevalling weer aan den arbeid mogen gaan.

De papen zijn de grootste vijanden van de vrijheid.

Zijn de nijldige, fanatieke kwezels zoo slecht niet, aan de patroons alles te gaan overbrieven wat de vrijzinnige werklieden in de gebuurte doen?

Durven de katholieke heeren van Sint-Vincent a Paulo niet in uw huis komen als het hen belieft en de schijf van den ketel opheffen om te zien wat gij kookt?

Durven de pastoors niet in sommige huizen komen en de gazetten scheuren die hen niet aanstaan?

Maar hoe zouden zij voor de vrijheid zijn?

Preeken en leeren zij niet, dat de arme moet onderdanig zijn aan den rijke, en is de onderdanigheid de slavernij niet?

De vrijheidsliefde der papen is enkel schijnheiligheid, en de werklieden die medelopen met hun of kiezen voor hun, zijn ongelukkigen die de roede kussen welke hen geeselt.

Werklieden van Gent!

Gedankt de vrijheidsliefde uwer voorvaders!

Weg met de inkwitsers!

Weg met de vrijheidsdooders!

Weg met de papen en de dompers!

Stemt voor de socialististen!

ZE ZIJN TEGEN HET COLLECTIVISM

— Wat is dat, het collectivisme?

— Dat al de groot-nijverheden, zooals fabrieken, mijnen, handelstakken overgaan in handen van de natie, in plaats den eigendom te blijven van een kapitalist of van een compagnie van rijke menschen.

Ware dat zoo slecht of onmogelijk?

Laat ons voorbeelden nemen.

Ziehier wat het collectivisme opbracht aan de stad Brussel in een jaar:

	Uitgaven	Inkomsten
De gaz	3.306.000	4.592.000
Waterleiding . . .	453.000	1.600.000
Kanaal van Willebroeck	80.000	351.000
Entrepôt	10.000	65.000
Markten	17.000	147.000
Hallen	8.000	93.000
Slachthuis	54.000	463.000
Vischmijn	34.000	166.000

Totaal 3.959.000 7.191.000

Het collectivisme, dus het algemeen bezit van die openbare diensten, bracht aan de stad **3.232.000**, zegge **drie miljoen twee honderd twee en dertig duizend frank** op.

Indien de stad nu dat alles in hander had gelaten van eenige kapitalisten zouden zij die **3.232.000** fr. winst hebben opgestreken in plaats van de stad. En Brussel had nieuwe belastingen moeten stemmen.

Vraagt eens iets te Gent. En wat antwoordt men? Er is geen geld.

Eh wel de Gentsche gazcompagnie, strijkt alle jaren verscheidene honderd duizende fr. winst op, die aan de stad zouden komen, indien zij zelve de gaz exploiteerde precies gelijk Brussel het doet.

En zou het nu geen ander paar mouwen zijn werklieden, wanneer al de groote nijverheden in handen der natie waren, en de natie bestuurd werd door allen, door het zuiver algemeen stemrecht?

Hoeveel miljoenen winst zouden in de zakken der werkers en van den staat niet gaan die nu allen opgeslurpt worden door het kapitalisme.

Dat de rijken tegen het collectivisme zijn, dat verstaan wij. Maar de werkers hebben er alles bij te winnen en zij moeten er den 14 October voor stemmen.

Onze kandidatenlijst en de hunne

Eene eenvoudige vergelijking tusschen de socialistische lijst en deze onzer tegenstrevers, liberalen en katholieken, is voldoende om te weten hoe men stemmen moet.

Elke werkmensch weet wel dat er vóór de 3e kiezing nooit spraak is geweest van een werkmensch op de lijst der heeren te brengen.

Dat was veel te gemeen.

Maar zie, pas hebben de socialististen een deel recht veroverd voor de armen en kunnen dezen het lot der kiezing in handen hebben, of liberalen en katholieken zien de werklieden om het liefst.

't Is nu mijn brave werklieden langs hier, mijn ordentelijke vrienden langs daar, pardon! Ert het ons, wij hebben u altijd gaarne gezien, maar als wij bij u niet kwamen, was het om u niet te derangeren.

Natuurlijk is al die volksliefde maar schijnheiligheid.

En het opmaken der lijsten bewijst het.

Er zijn voor 't arrondissement Gent 9 zetels voor de Kamer en 4 voor den Senaat.

Eh wel, de zwarte dompers geven er twee aan de werklieden en de blauwe dompers ook twee.

De rijken moeten niet alleen twee en drie stemmen hebben, maar ook **11 zetels** op **13**.

Dat heeten zij de werklieden gaarne zien. Wij vragen het u nu, is dat niet schandelijk, werklieden, wanneer men bedenkt, dat er in 't arrondissement Gent op 80459 kie-**60.000** werklieden zijn op **20.000** rijken.

En diegenen die driemaal geringer in getal zijn, die leven op onzen arbeid, nemen dan nog **zesmaal** meer zetels.

Dat heeten de zwarte en de blauwe dompers de werklieden vertegenwoordigen.

Vergelijkt daarmede, werkgezellen, de lijst der socialististen.

Elke groote nijverheid is vertegenwoordigd. De Vlasnijverheid door gezet Hardyns, gewezen werklongen uit *La Lys*, Baudewijn, gewezen spinner, weggezonden om voor zijn loon te strijden; Foucaert, wever, weggezonden bij Jos. De Hemptinne om te strijden voor zijn loon; Waeri, metaalbewerker; Van Beveren, huisschilder, de oudste socialist in Gent; Maenhout, een socialist hofbouwkundige, met uitgebreide kennis over den landbouw; De Bruyne, advocaat, die de hoofdarbeiders vertegenwoordigt; gezet Staumans (Millio) een gewezen briefdrager van vader tot zoon, die al de grieven der Staatbedienden kent en hen zou verdedigen in gezet Aselele, gewezen letterzetter, de schrijver en redenaar, die sedert 20 jaren de partij zoo trouw dient en met eere vertegenwoordigt.

Werklieden!

Kunt gij beter vertegenwoordigd zijn dan door menschen uit uwe klasse, die gij kent, dagelijks ziet en raadplegen kunt?

Gij hebt te kiezen tusschen de lijsten der rijken, advocaten, grondeigenaars, fabrikanten en van weerskanten twee slachtoffers, om niet te zeggen verraders uit d'Oudburg en 't Gewat.

Stemt voor de socialististen, de zaken der werklieden worden 't best van al door werklieden zelve gedaan.

Misdaden der rijken tegen 't volk gepleegd

Daags voor dezen kiesstrijd is het noodig eenige bladzijden uit het lijdensboek der belgische werklieden open te leggen, ter lezing van allen, die de armen liefhebben en de misdaden zoo wreed en zoo talrijk tegenover hen gepleegd, wreken willen, door een einde te stellen aan het verdrukkingsregiem dat op ons allen weegt.

Werkers, neemt, leest en oordeelt:

Den 20 juni 1870, werden de werklieden van Verviers naar hunne regimenten geroepen voor de krijgsopleidingen in het Kamp van Beverloo. Groot misnoegen heerschte onder hen: de democratische bevolking van Verviers heeft meer dan elke andere, eenen afschuw voor de loting, die ongetwijfeld de onrechtvaardigste wet is, door de rijke klassen tegen het werkvolk gemaakt.

Rond 9 uur, begaven zij zich ten getalle van vier à vijfduizend man naar de statie van Verviers, om vaarwel te zeggen aan hunne broeders die naar het kamp vertrokken.

Eene vlag met het opschrift: « Slachtoffers der bloedwet! » ging den stoet vooraf.

Deze betooging, die in kracht en belangrijkheid al de vorigen overtrof, deed de woede der katholieken ten top stijgen; dit kwam hieruit voort, dat de slechte wetten alleen kunnen behouden blijven, dank aan de stilzwijgendheid harer slachtoffers, wier klachten steeds eene krachtige en meeslepde welsprekendheid bezitten.

Van 's morgens vroeg waren de politie, de gendarmerie en het leger te been, het oogmerk van handelen afwachende.

De betooging der werklieden was evenwel zoo grootsch, zoo kalm, dat niet het minste voorwendsel aan het leger gevee werd, om in den loop van den dag gebruik zijner wapens te maken.

Rond middernacht, doorliepen nog eenige afzonderlijke groepen werklieden de straten, op dit uur nog vol soldaten.

Vijf werklieden, waaronder Lambert Gillis, van Ensival, kwamen, de *Marseillaise* zingend, de Molenstraat af.

Op den hoek dezer straat hield een soldaat, Veeckman, de wacht.

— Uit den weg! schreeuwde de soldaat, op de werklieden aanleggende.

— Soldaat wees zacht voor 't volk, aantwoorde hem Gillis.

Op 't zelfde oogenblik knalde een vuurshot.

— Leve de Rep., stamelde Gillis.

Hij kon niet verder: een stroom bloed kwam uit den mond, en hij viel als neergeslagen in de armen zijner gezellen.

Een kogel had hem het hart doorboord.

Gillis was een braaf en eerlijk man, met een zacht en openhartig karakter. Hij was door al zijne makkers bemind, aanbeden

door zijne vrouw en kinderen. Zijne eenige misdaad was: democraat en republikein te zijn, hij viel als slachtoffer zijner overtuiging; maar zijne dood diende nog de Republiek, in gelijke mate als zijn leven.

De koning en de ministers, onmiddellijk van het voorgevallene onderricht, hadden bevel gegeven den soldaat Veeckman geluk te wenschen.

De luitenant-generaal voldeed 's anderdaags voor de verzamelde troepen aan dit bevel, en Veeckman werd korporaal benoemd.

Dit was niet alles: Leopold II wilde dat de moordenaar van Gillis ridder zijner orde benoemd werd; deze gunst was iets ongemeens, gezien zij nooit, sedert 1830, aan een soldaat was te beurt gevallen.

Opmerkenswaardige zaak! De dubbelzinnigheid van het benoemingsbesluit liet de ongerustheid van het koninklijk geweten raden.

Volgens dit besluit werd Veeckman ridder gemaakt als belooning zijner krachtadigheid in moeilijke omstandigheden.

De koning ontweek van den dood van Gillis te spreken, als belette hem eene opperste macht zich over eene slechte daad te roemen.

Hij scheen deze eerste straf der plichtigen te ondergaan, die bestaat in zijn toevlucht tot de schijnheiligheid te nemen.

De onlangs gekozene democratische afgevaardigden waren op den koning en het ministerie verbitterd.

Zij besloten eene ondervraging, door eene dagorde van blaam gevolgd, te doen, en gelasten Guntley, Jourdan en Defuisseaux, ze samen te vatten en te verdedigen.

De bespreking nam twee zittingen in en was zeer heftig. Jottrand, waarvan dan niets de toekomstige zwakheden deed voorzien, sprak eene schitterende democratische redevoering uit, eindigende met deze woorden: « Zoo gij op den aanstaanden en onvermijdelijken dag van de uitbreiding der politieke rechten met geene verbitterde en dweepzieke vijanden wilt te worstelen hebben, volgt den raad van den werkmans Gillis: Weest zacht voor het volk! »

Deze zitting, eene der schandelijkste van het Belgisch Parlement, verlatende, werden de ondervragers door een oud-minister aangesproken in de volgende termen: « Maar waarom u zoo krachtadig bezig houden met die heden? Het zijn geene kiezers. »

De moord van Gillis en de schandelijke decoratie die er op volgde, hadden een vreemd en dramatisch naspel.

De soldaat Veeckman, aan wie de koninklijke gunst eenschenitterende toekomst scheen te bewaren, viel in diepe weemoedigheid. Zijne makkers, verre van eerbied en bewondering voor hem te hebben, schuwden hem. Hij zelf zocht de eenzaamheid. Hij droeg niet lang het kruis van Leopold II, dat hem met afgrijzen scheen te vervullen, en legde zich te bed. Men hoorde hem dikwijls 's nachts, door koorts gedreven, de woorden van Gillis herhalen: « Wees zacht voor het volk! » en hij stierf weldra, den noodlottigen nacht vervloekende, in den welken hij een eerlijk man doodde en in eens een eerteeken in wroeging verwierf.

Pijlen en Schichten

Het fortuin der familie Rotschild bedraagt nu **tien milliard** of **tien duizend miljoen**.

In 1875 bedroeg dit fortuin nog maar 5 milliard, zoodat het in 18 jaar verdubeld is.

M. Rudolph Meyer heeft berekend dat het fortuin der Rotschild's, voortklommende in dezelfde evenredigheid, in 1965 dus binnen 71 jaar, 300 milliard of 300 duizend miljoen zou bedragen.

De opbrengst van dit kapitaal ware voldoende om geheel de bevolking van Frankrijk te onderhouden.

Bij dergelijke feiten is het onloochenbaar, dat de kapitalen zich meer en meer samentrekken in handen van enkele personen en meer duizenden menschelijke wezens van het noodzakelijke worden beroofd.

Werklieden, wilt gij daar pal en perk aan stellen, stemt den 14 October tegen de lijst der kapitalisten.

De socialistische Bond van Engeland komt een schrijfe uit te geven, dat de wereld door verdient gekend te worden. Het is gericht aan den aartsbisschop van Canterbury en zegt het volgende:

« Uwe kerk bezit ongeveer het derde deel van de wijk Westminster. Indien de helft ervan door een brand kwam vernietigd te worden, zou men zulks als eene weldaad voor de openbare gezondheid kunnen beschouwen. Gij verhuurt in die

wijk kelders, waar gij noch uwe honden, noch uwe paarden zoudt willen stellen. De ontucht geschiedt er publiek, bij klaren dage, om het bedrag der huur te kunnen opbrengen aan uwe kerk, die zich op die wijze inkomsten verschafft.

Gij zijt huichelaars en zoudt liever duizend aanslagen duiden op al uwe geloofsartikelen, dan één aanslag op uwe rente.»

Zij zijn overal dezelfde. Hier is 't de kerk niet, maar 't zijn christelijke eigenaars die juist hetzelfde doen.

De liberale werkersverdeling heeft twee kandidaten, zijnde De Langhe en Buysse

Treurig voortteeken voor geheel de lijst der liberalen, die nu den naam zal dragen van de *Lange Buize*.

WEG

MET HET

MEERVOUDIG STEMRECHT

Zangwijze: *Verbroederingslied*

REFREIN

't Meervoudig Stemrecht moet van kant

Wij laten ons niet langer temmen,

Gelijke rechten in ons land! (bis)

Gelijke plichten!

Gelijke stemmen!!!

Wat wil men ons weeral bedotten met dubbel stemrecht en nog meer, Zal men met ons dan blijven spotten en met rechtvaardigheid en eer? Zal 't volk dan eeuwig moeten bukken als slavenras aan ijsren band? Neen, langer zal men 't niet verdrukken en tergen onder dwang en schand.

Men tracht U weer in slaap te wiegen, o volk, met die chinezerij; Arbeiders, laat U niet bedriegen, bestrijdt die wettenknoeiery. Wat baat het U te mogen kiezen? Een enk'le stemme tegen drij moet onvermijdelijk verliezen en nogmaals blijft gij in druk en lijf.

Nog erger zal de band U drukken, van 't kapitalistisch geweld, Wanneer gij U zelf niet los zult rukken Van de ijsren keten die U knelt. Komt op, en hand aan hand gestreden, gij, stadswerkmans en boerenknecht; Reeds lang genoeg hebt gij geleden verstooteling van wet en recht.

Komt moedig op, gij buitenlieden, en sta den stedeling ter zij; U wederzijdsche hulp te bieden is 't een'ge middel waardoor gij gelijkheid voor de wet zult winnen. Gij zult dus fier ter stembus gaan En kiezen daar, met vrije zinnen, ten dienst van 't Vrije Volksbestaan.

OP POST!

Woensdag 26 September

om 8 1/2 ure

PARTIJVERGADERING

in VOORUIT, Garenplaats

PARTIJMEETING

MAANDAG 21 SEPTEMBER

om 7 1/2 ure

in de ZAAL FLORA, Holstraat

DAGORDE: De strijd van 12 octolier

Weg met het

MEERVOUDIG STEMRECHT

PROPAGANDA-BROCHUUR

Uitgegeven door het Centraal-Comitee der Socialistische Partij te Gent

Prijs: 2 centiemen.

NIEUW LIEDERENBUNDEL

bevattende 62 Socialistische Liederen

Prijs: 10 centiemen

Gent, druk.-uitg. Em. Claeys, Metsersstraat, 20.

Elfte

REDA
ADMINIS
GE
GAREN

Ongeteeke
ven worde
nomen.
Berichten
stakingen
moeten door
eenig. gestic

PART

MAAN

in de Z

DAGORDE

Partijgeno
een besluit d
dag avond,
ralen uit h
dedigen en
goed te mak

De In

» Evenzoo
zoogezegde
nen en die
zijn en zelfs
vermits men
enz.

» De gerst
30 tot 40,00
soort besteed
niet past. On
woordigt de
hectaren. De
dergerst, die
van Rusland
dien men te
den prijs va
verhoogen.

» De have
zijn prijs
houden, en
dige omstan
steden er m
soms overtre
behoefden va
men er, door
landbouw u
regelmatig
hoogte van
markten ste
voor den lan
uit het tolre

» Belgie
beter in; he
veelheden v
ingevoerde
sterke bote
tebakkerij,
uit Frankr
vervangen
niet de goed
nu in deze
baten, op bo

» Wat de
zeggen de b
zou eene v
Moet de wer
beter te koo
vet gebruik
wetenschap,
willen te ke
der beschav

» Men ver
van nijverh
onmogelijk
benodigd v
de stoffen
voor het o
voort te bre

» Om onz
koopwaren
milliard fra
het buitenla
ons onmisb

» Om uit
prijs kunne
mededingen
mogelijk is
voorwaarde
gemaakt zij

die zich aan
Hoe minder
len uitvoer
te verteer
moeten uit
minder gek
namelijk v
die een d
landbouw
den.